

Развој најбољих градова за живот, рад и боравак у Југоисточној Европи.

Tim Taylor
16. јун 2020.

У сарадњи са заједницом ЕИТ Climate-KIC подржавамо градове Скопље (Северна Македонија), Крижевци (Хрватска), Марибор (Словенија), Ниш (Србија) и Сарајево (Босна и Херцеговина) у амбициозној мисији:

Да ови градови постану нека од најбољих могућих места у Европи за живот, рад и боравак до 2025.

Наш рад са овим градовима у југоисточној Европи, део је иницијативе ЕИТ Climate-KIC-а Healthy, Clean Cities (Здрави, чисти градови), која окупља 15 градова широм Европе, који спроводе радикалну урбану трансформацију. Ових пет градова имају сличну културу, језик и географски контекст. Њихов регион обилује великим природним и људским богатством, а сваки град има предивне планине, шуме и реке, значајне обновљиве изворе енергије а људи који у њима живе, снажан осећај повезаности са локалном заједницом.

Међутим, спектар етничких и верских групација које су живеле заједно, довео је деведесетих година до поделе Југославије, некада заједничке државе и до несрећних оружаних сукоба у региону. Они су означили период уништавања, економског пада и међународне изолације, који су значајно, мада и неравномерно, утицали на напредак региона. Након „брзог и јефтиног“ опоравка, приоритет је дат основној инфраструктури: модернизацији индустрије; развоју ефикасних система зграда, енергетици, отпаду и води; размештање зелених видова транспорта било је одложено и заустављено. Будући да се

радило о младим демократским системима, важна питања поверења и транспарентности, такође остају у јавном домену. Светска банка препознала је регион као опште „заосталу регију“ а заједнице у Југоисточној Европи суочавају се са три главна друштвена и еколошка изазова:

- Загађење - градови као што су Сарајево и Скопље, непрекидно се налазе на европским и светски листама „најзагађенијих“.
- Миграције – у градовима и регионима је све мање становника, углавном младих људи, мада број становништва у главним градовима расте.
- Изградња нових нивоа просперитета – уз прилагођавање на убрзани утицај климатских промена.

Ови изазови су структурални и захтевају радикалан и системски одговор за њихово решавање на више фронтова истовремено. Утицаји тренутне пандемије коронавируса значе да је сада тренутак да се промене путање и пружи боља будућност.

Дакле, помажемо заједницама Скопља, Крижевца, Марибора, Ниша и Сарајева да се изборе са овим изазовима и, као одговор на њих, спроведу процес трансформације. Визију чине помак у напретку, квалитету живота и климатским отпорностима у овим градовима - што је могуће постићи коришћењем њихових природних и људских ресурса са правом комбинацијом амбиција, иницијатива и других ресурса.

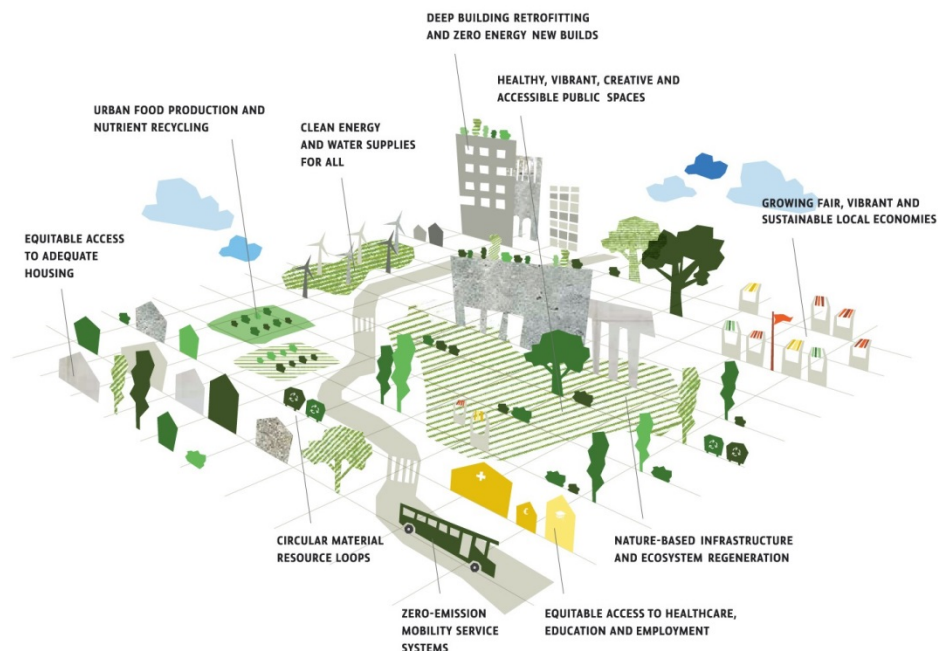
Полазна тачка нашег рада је радикална и холистичка мисија, што нас приморава да се фокусирамо на оно што треба учинити у нашим заједницама, без ограничавања на претпоставке о томе шта би се могло учинити.

Договорена заједничка мисија је да ти градови *постану нека од најбољих могућих места у Европи за живот, рад и боравак до 2025. године*. У оквирима ове мисије, поставили смо следеће радикалне циљеве:

1. Довести квалитет ваздуха у нашим градовима у оквир препоручених граница Светске здравствене организације до 2023. године.
2. Постићи циркуларну економију са нултом емисијом гасова до 2030. године
3. Осигурати да до 2025. године сви чланови наше заједнице имају једнак приступ основним људским добрима: достојном становању, здравственој заштити, образовању, мобилности, храни, води, зеленим јавним просторима, безбедности и продуктивним радним могућностима.
4. Из године у годину смањивати утицај загревања на поплаве у нашим заједницама.

Ови циљеви одређују начин на који се градови морају радикално трансформисати у више области одједном, као што је то илустровано у наставку:

City of the Future

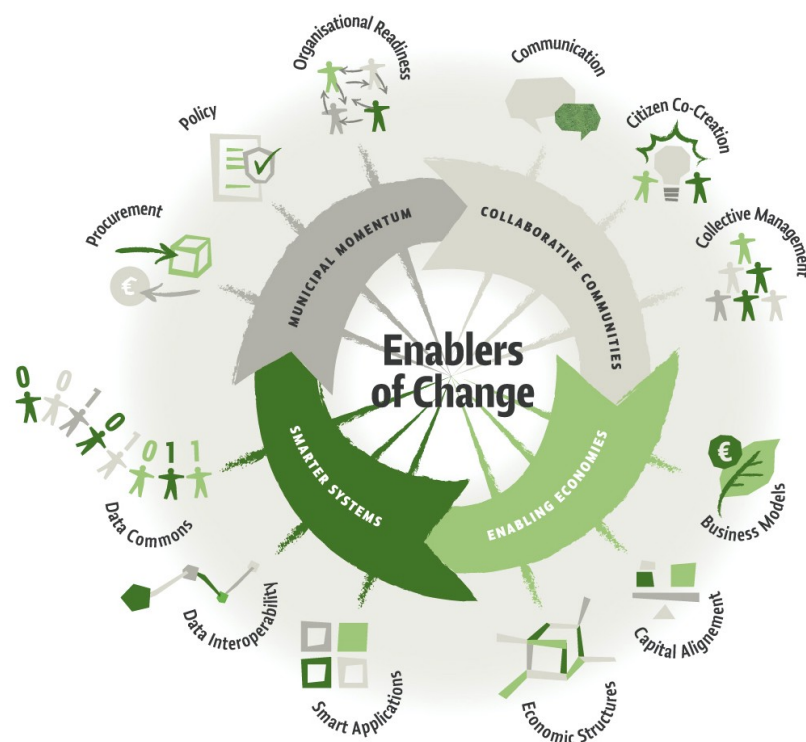

Овакав широки приступ вођен зацртаном мисијом, захтева масовно преобликовање размишљања и начина рада. Иако уочавамо ову потребу, имамо мало искуства у томе како да такву промену и остваримо. Стога је „процес а не пројекат“– била мантра коју смо успоставили за овај рад.

Она нам помаже да превазиђемо прихваћене али некорисне методе рада – оне који су подржани моделима финансирања који подстичу дискретно, краткорочно пројектно

ангажовање и резултате који не стварају простор за систематске промене, иновације и учење. Превазићи такав начин рада значи одредити се за дужи временски оквир. 2-3 године неће бити од користи, и то је разлог зашто покрећемо интензиван процес промена који мора трајати најмање једну деценију. Заједно посредујемо у процесу финансирања и обезбеђивању ресурса. Овај процес усклађује се са EIT Climate-KIC методологијом, која укључује учестале циклусе: успостављање циља мисије, анализе система и оквира, развоја акционог портфолија и стално учење.

Наша мисија и циљеви јасно нам показују чему тежимо. Прекид тренутног начина на који радимо су неопходни, али не и довољни за радикалне промене. Фокусирамо се и на оно што је кључно да би се промене осигурале и што је неходно свакој заједници када жели да спроведе успешне трансформацијске промене. Оне се налазе у четири кључне области: заједнице које сарађују, омогућавају економију, паметније системе и замах општине – што је илустровано у наставку:

Структуре које омогућавају промене фокусирају нас на то како ћемо спровести промене, а не само на оно шта ћемо радити.

Како бисмо објединили овај заиста велики рад, ми се на почетку фокусирамо на акцију која представља катализатор у појединим деловима или четвртима града. Ово је проверена стратегија која осигурава да се акција дубоко укорени у заједници и у исто време

поједностављује имплементацију у целом граду који је суочена са истим изазовима. Да би се омогућило руковођење процесом интегрисане акције у оквиру насеља у градовима, користимо водећи светски **Eco Districts** протокол и стандард за сертификацију.

Дакле, наш простор за трансформације уоквирен је нашом мисијом, циљевима, актерима, акцијама на нивоу делова града, посвећеношћу управљању процесом трансформације у било коме конкретном пројекту. Како убрзавамо наш рад, спознајемо чињеницу да је одржавање овог простора и процеса огроман задатак. У свакој градској заједници развијамо тимове за сарадњу и убрзање процеса, како би катализирали овај посао. Ми смо то назвали „Да-тимови“ - а њихов задатак је да заједницу доведу до тачке „да можемо и хоћемо“, управо тамо где наши постојећи системи често дају „не“ одговор.

Да-тимови окупљају страствене појединце предузетнике, представнике локалне заједнице и организације са енергијом, способностима и вештинама да инспиришу и одрже ниво потребног рада. Да-тимови су критични инкубатор за системске промене и акције у свакој градској заједници. Састоје се од три, међусобно повезана, слоја сваке заједнице: основног тима, представника управа и савезника & саветника.

EIT Climate-KIC заједница пружа подршку оркестрацији Да-тимовима у сваком граду. Овај тим тренутно укључује стручњаке и сараднике из Climate-KIC -а, а то су, Bankers without Boundaries, Material Economics, Democratic Society and Dark Matter Labs.

Јавите нам се ако сте подстакнути нашом мисијом и ако нам можете помоћи искуством, везама, идејама, временом или финансирањем: tim.taylor@climate-kic.org.

Хвала Тени Петровић за сарадњу на овом артиклу.

